

Akureyri, 10. júní 2024
UST202405-146/S.R.B.
10.05.00

Umsögn matsskyldu vegna tilkynningar um framkvæmd - Lífmassaaukning ÍS47 um 600 tonn í Önundarfirði

Vísað er til erindis Skipulagsstofnunar frá 15. maí 2024 þar sem óskað er umsagnar Umhverfisstofnunar um hvort og á hvaða forsendum framkvæmdin skuli háð mati á umhverfisáhrifum.

Framkvæmdalýsing

ÍS 47 ehf. (hér eftir nefndur framkvæmdaraðili) áformar að auka umfang eldis í Önundarfirði um 600 tonn. Framkvæmdaraðili hefur þegar leyfi fyrir 1.000 tonnum og að auki 900 tonn sem hafa þegar farið í tilkynningu til Skipulagsstofnunar sem mat að sú aukning þyrfti ekki í umhverismat.

Umhverfisstofnun bendir á að stofnunin gefur út starfsleyfi í samræmi við burðarþol og gildandi áhættumat erfðablöndunar en bæði hljóða upp á 2.500 tonna lífmassa í Önundarfirði. Einnig bendir stofnunin á að úthlutun eldissvæða er á höndum ráðherra, sbr. 2. mgr. 4. gr. a. laga nr. 71/2008 um fiskeldi.

Umhverfisáhrif framkvæmdar

Í tilkynningarskýrslunni er fjallað um villta laxastofna, burðarþol Önundarfjarðar, botndýralíf, náttúruhamfarir, skipulag og nýtingu strandsvæða, eldisbúnað, eldisfisk, eldisferli, fóður og fóðurnýtingu, frárennsli, hvíld svæða, erfðablöndun, sjúkdóma og laxalús, slysasleppingar og fyrirhugaða vöktun og vöktunaráætlun.

Umhverfisstofnun bendir á að rekstraraðili skal vakta helstu umhverfispætti í nágrenni kvíanna í samræmi við umfang losunar fyrirtækisins í þeim tilgangi að meta það álag á umhverfið sem starfsemin veldur í samræmi við grein 5.1 í núgildandi starfsleyfi rekstraraðila. Árlega skal hann skila vöktunarskýrslu sem byggir á vöktunaráætlun sem samþykkt er af Umhverfisstofnun. Vakta skal dreifingu á losun mengunarefna til viðtaka og vistfræðilegar afleiðingar hennar, sjá nánar í umfjöllun um stjórn vatnamála. Meta skal umhverfisástand sjávarbotns. Í vöktunarskýrslu rekstraraðila frá 2022 kemur fram að ástand botnsins sé mjög gott þó að eldi hafi verið á svæðinu og í hámarki. Ákvæði um mengunarvarnir og hvíld í starfsleyfi Umhverfisstofnunar og kröfur í vöktunaráætlun taka m.a. til uppsöfnunar lífrænna efna undir eldiskvíum og koma til með að draga úr áhrifum að einhverju leyti.

Vatnshlot

Í tilkynningarskýrslunni er fjallað um vatnshlotið Önunderfjörð 101-1388-C sem starfsemin kemur til með að losa í. Fjallað er þar um annað staðbundið álag sem vatnshlotið er undir en það er frá skólpfráveitu Flateyrar.

Umhverfisstofnun vil benda á að meta þarf áhrif framkvæmdarinnar á þau vatnshlot sem tengjast henni. Áhrifamatið þarf að uppfylla kröfur laga nr. 36/2011 um stjórn vatnamála og 535/2011 um flokkun vatnshlota, eiginleika þeirra, álagsgreiningu og vöktun eiga að samræmast markmiðum og kröfum laganna. Starfsemi eða framkvæmdir mega ekki valda því að vatnshlot nái ekki þeim umhverfismarkmiðum sem sett hafa verið fyrir þau.

Til þess að hægt sé að leggja mat á hvort að starfsemi og framkvæmdir hafi áhrif á vatnshlot þarf að fara fram mat á áhrifum á þá gæðapætti sem skilgreindir hafa verið fyrir vatnshlotið. Þeir gæðapættir sem eru notaðir til ástandsflökkunar strandsjávar koma fram í skýrslu Hafrannsóknastofnunar. Skila þarf áhrifamati til Umhverfisstofnunar sem metur hvort það uppfylli skilyrði þar um. Umhverfismarkmið vatnshlota eru lagalega bindandi og þau þarf að uppfylla.

Áhrifamat þarf að fjalla um:

- Tilganginn með matinu þ.e. að það er unnið til að meta áhrif starfsemi/framkvæmdar á umhverfismarkmið vatnshlotsins og hvort hætta sé á að ástand þess rýrni miðað við núverandi stöðu.
- Vatnshlotin sem um ræðir, stöðu þess (óflokkað/ flokkað?) og fleira ef þarf t.d. það álag sem er til staðar í vatnshlotinu
- Gæðapætti í strandsjó sem notaðir eru til ástandsflökkunar og hvernig starfsemin/framkvæmdin hefur áhrif á þá gæðapætti.
- Hvort að umhverfismarkmið munu nást eða ekki.
- Hugsanlegar mótvægisaðgerðir til að bæta úr ástandi (ef það nær ekki umhverfismarkmiðum) og hvort þær mótvægisaðgerðir dugi til að upphefja ástandið í fyrri stöðu.
- Gera þarf áætlun um að staðfesta ástand áður en framkvæmdir/starfsemi hefjast.

Meta þarf hvaða gæðapættir séu líklegir til að verða fyrir áhrifum umfram aðra t.d. áhrif á næringarefni eða hryggleysingja á mjúkum botni. Ef að framkvæmdin hefur þau áhrif að einhver þeirra gæðapátta sem verða fyrir áhrifum af framkvæmdinni fellur um ástandsflokk þá fellur vatnshlotið á umhverfismarkmiðum. Að uppfylltum skilyrðum 18. gr. laga um stjórn vatnamála er hægt að óska eftir heimild Umhverfisstofnunar til breytingar á vatnshloti í samræmi við 18. gr. laga um stjórn vatnamála.

Losun í viðtaka

Í umfjöllun um næringarefni í sjó og botndýralíf er vísað til fyrra mats en einnig fyrirbyggjandi gagna vegna vöktunar á svæðum sem hafa verið í notkun. Að mati Umhverfisstofnunar þarf að gera betur grein fyrir hvernig fyrirtækið hyggst bregðast við ef fresta þarf útsetningu á svæði ef þau hafa ekki jafnað sig eftir hvíld. Gera má ráð fyrir því að álag á svæði aukist með

heimild fyrir auknum lífmassa og því mikilvægt að hafa áætlun ef ekki verður hægt að setja út fisk eftir hvíld.

Skipulag

Umhverfisstofnun vil einnig taka fram að breytingar á svæðum rúmist inna fyrirbyggjandi strandsæðisskipulags Vestfjarða fyrir reitina SN21 og SN22. Einnig þarf að liggja fyrir áhættumat siglingaöryggis fyrir öll svæði sem falla undir framkvæmdina ekki bara þau sem verið er að breyta. Rétt er að benda á að sjókvíar þurfa einnig byggingarleyfi frá Húsnæðis- og mannvirkjastofnunin. Ekki er umfjöllun um þann þátt nema vísun í að byggingarleyfi þurfi vegna kvíanna.

Vöktun

Umhverfisstofnun leggur áherslu á að vöktunaráætlun framkvæmdaraðila verðu uppfærð til samræmis við fyrirætlunir og að hún liggja fyrir samhliða umsókn um breytingu á leyfi. Þar er mikilvægt að tilgreina þá vöktun sem kemur inn í samræmi við lög um stjórn vatnamála samkvæmt útgefnum leiðbeiningum Hafrannsóknastofnunar. Vöktunaráætlun sem lögð var fram með fyrirspurninni leggur upp með þá þætti sem krafist er af Umhverfisstofnun og tekur mið af vöktun vatnshlotsins. Umhverfisstofnun gerir ekki athugasemdir við hana en hún verður metin frekar þegar umsókn um breytingu á leyfi liggur fyrir.

Loftslag

Að mati Umhverfisstofnunar þurfa áhrifin á loftslag að vera sér matsþáttur í mati á umhverfisáhrifum fyrir framkvæmdina. Umhverfisstofnun getur því ekki tekið afstöðu til þess þáttar í umsögn sinni.

Niðurstaða

Með tilliti til umfangs, eðlis og staðsetningar framkvæmdar, að því gefnu að starfsemin muni uppfylla þau skilyrði sem sett verða í breyttu starfsleyfi varðandi aukna vöktun telur Umhverfisstofnun ekki líklegt að hún hafi í för með sér verulega aukningu á umhverfisáhrifum og sé því ekki þörf á mati á umhverfisáhrifum.

Virðingarfyllt,

Steinar Rafn Beck Baldursson

sérfræðingur

Hlín Gísladóttir

lögfræðingur